

Jeugdherinneringen aan Rotterdam West in de vijftiger jaren part II.

Het rijke Roomse leven. Mijn lagere schooltijd [1951- 1957] speelde zich af in het Nieuwe Westen. Wij, ons gezin, woonden toen in de Van Weelstraat op no. 40 a een kinderrijke buurt met veel katholieke gezinnen. En omdat wij katholiek waren gingen mijn zusje en ik naar een katholieke lagere school. Mijn R.K. lagere school was de "Pius X" school in de Rauwenhoffstraat, naast de R.K. meisjesschool "Alphonsus". De scholen behoorde samen met de R.K. "St. Willebrordus" kerk tot de katholieke gemeenschap in dit deel van de wijk. De invloed van de R.K. kerk op het dagelijkse leven in de wijk was in die tijd erg groot. De R.K. kerk "St. Willebrordus" werd in die periode geleid door pastoor Monseigneur Loerakker en daarnaast waren er nog vier kapelaans, waarvan ik mij kapelaan Van Niekerk nog goed herinner. Het schooljaar werd natuurlijk beïnvloed door de vele katholieke feestdagen. Op deze feestdagen moesten we 's morgens eerst naar de kerk en daarna door naar school, en dit werd ook gecontroleerd. De "eerste Heilige Communie" was ook zo'n belangrijke gebeurtenis in het Rijke Roomse leven van een katholiek schoolkind. Met nieuwe mooie kleren aan gingen we met vader, moeder, ooms en tantes opgedoft naar de kerk. Dat was een hele belevenis. Op Aswoensdag, aan het begin van de Vasten, moest je met een zichtbaar askruisje op je voorhoofd op school verschijnen. Het was in die tijd gebruikelijk dat de pastoor of de kapelaans een maal per jaar op huisbezoek kwamen. Tijdens zo'n bezoek stond bij ons een kistje "Ritmeester" sigaren en een fles "Blankenheim & Nolet" jonge jenever op tafel ter veraangenaming van het gesprek. Op school kregen we godsdienstles soms van een kapelaan, maar ook tijdens de tekenles van mijnheer Koevoets uit Breda, werden religieuze onderwerpen aangesneden. Zo moesten we eens tijdens de tekenles het altaar van de kerk aan de Beukelsdijk in een blokjesschrift exact nateken. Zat je er een blokje naast dan kreeg je een hengst voor je kop, ... dat leerde dus snel. Die mijnheer Koevoets was toch een zeer apart figuur. Wanneer je iets in de klas had uitgehaald was een typische straf van hem, dat je een van je schoenen uit moest trekken waarna mijnheer Koevoets deze schoen dan met een sierlijke boog uit het raam van de derde etage kieperde. Kon je tussen de middag als de school uitging, op een schoen je tweede schoen gaan zoeken op de binnenplaats tot grote hilariteit van alle medeleerlingen. Ha, Ha die mijnheer Koevoets, dat was me er een. Op zondag gingen we met mijn vader naar de H. Mis, soms naar de Hoogmis, maar vaker de mis van 11.00 uur. Na de H. Mis gingen we met mijn vader wandelen via de Heemraadssingel, de Coolhaven en verder naar de Parkkade om "naar de bootjes te kijken". Voor de paasdagen werden er door de R.K. schoolkinderen een z.g. "Palmpasen" gemaakt. Dat was een houten stok van 1 ½ meter lang met een dwarsstokje eraan. De gehele stok werd versierd met gekleurd papier en slingers en er werden aan het dwarsstokje een paar appels, sinaasappels of bananen gehangen. Boven op de stok kwam een mooie bruin gebakken broodhaan. Deze zaken werden geleverd door de katholieke middenstanders in de wijk. Dit gingen we dan even voor Pasen aanbieden aan de "Ouden van Dagen" in het bejaardenhuis. Dit was ook weer een katholieke traditie tijdens de paasdagen. Van de vele R.K. gezinnen behorende bij de kerk waren er altijd wel een paar kinderen welke in de kerk dienden. Sommige werden misdienaar en andere zongen weer in het kerkkoor. Zo was de betrokkenheid van de beminde gelovigen bij de kerk erg groot. Later gingen verschillende kinderen van onze parochie naar het seminarie en werden dan ook priester. De vele katholieke gezinnen in onze parochie kochten hun dagelijkse boodschappen meestal bij de katholieke middenstanders in de wijk, maar niet altijd. Voor grote zaken ging men dan bijvoorbeeld naar Vroom & Dreesmann in de stad, ook een katholiek warenhuis.

En .. er werd in de vijftiger jaren heel wat afgespaard bij de dagelijkse boodschappen. Levensmiddelenzaken als Piet de Gruyter, de Spar, de VeGe, de Co-operatie en C. Jamin hadden allemaal hun eigen spaarsystemen. Bij veel gespaarde bonnetjes kreeg je dan korting op de volgende aankopen. En "10 % en betere waar" was de slagzin van Piet de Gruyter en het "Snoepje van de week" van C. Jamin waren bekende voorbeelden. Wat je ook veel zag in die vijftiger jaren waren de vele plakboeken. Bij verschillende middenstanders kon je sparen voor plakplaatjes bestemd om in te plakken in zo'n mooi plakboek. Bijvoorbeeld bij de "Planta" margarine had je een mooi landenboek met fraaie plakplaatjes. En Verkade koek en beschuit gaf twee prachtige boeken uit over "Piggelme"

de kabouter. Ook "Bambi" het hertenkalfje was zo'n prachtig plakboek met spaarplaatjes. Bakkerij Van der Meer & Schoep gaf een plakboek uit over het opbouwende "Bruisende Rotterdam" met plakplaatjes. Bij de "Rizzla" vloeitjes kreeg je mooie vissenplaatjes, en bij de "Captain Grant" sigaretten kreeg je scheepsplaatjes, en bij Croydon sigaretten kreeg je vliegtuigplaatjes. Bij de toen nieuwe "Coca - Cola" flesjes kreeg je kleine plastic voetbalpoppetjes van clubs uit de eredivisie als je zoveel kroonkurken verzameld had. En al die dingen spaarde wij. Het was een uitgekende reclame om de consumenten aan hun merken te binden. Wat we ook graag deden was voor verschillende buurvrouwen uit de straat lege melk - of limonadeflessen terug brengen bij de winkeliers. Dan brachten we het statiegeld terug bij de huismoeders, en vaak kregen we hier dan ook wat van. Een maal per jaar werd er in de straat, onder auspiciën van de Rotterdamse Padvinderij, een klusjesdag georganiseerd voor de bewoners onder het motto: "Een heitje voor een karweitje". Een "Heitje" was de bijnaam voor een ouderwets kwartje. Dan werd bijvoorbeeld de stoep geboend, de bel gepoetst of de ramen gezeemd. Er bestonden in die tijd typische uitdrukkingen voor geld. Een cent was een "Spie", een dubbeltje was bijvoorbeeld een "Beissie" een kwartje was een "Heitje", een gulden was een "Piek", anderhalve gulden was een "Daalder" een rijksdaalder een "Knaak", een tientje een "Joetje" en een 25 gulden biljet was een "Geeltje" een 100 gulden biljet een "Meier" en een 1000 gulden biljet een "Rooie rug". Niet dat we deze biljetten zo veel zagen, maar je hoorde wel deze uitdrukkingen. Bekende sigarettenmerken uit die tijd waren o.a. "Miss Blanche", "Chief Whip", "North State", "Senior Service", "Croydon", "Captain Grant", "Roxy", "Peter Stuyvesant" en "Pall Mall". We rookten nog niet maar het was wel spannend om een halve peuk van de straat op te rapen en dan aansteken en een paar trekjes te doen. Als schoolkinderen lazen we natuurlijk veel stripverhalen en kinderboeken. De strips kochten we in die typische zeskantige kiosken welke overal in de stad stonden. Op het dak van die kiosken stond altijd een groot reclamebord van "North State Cigarettes". Maar we ruilden of leenden deze stripboeken ook van elkaar. Zeer populaire strips uit die tijd waren o.m. "Donald Duck", de "Robbedoes" en de "Kuifje". Maar ook "Suske & Wiske" en "Sjors en Sjimmy", "Bulletje en Bonenstaak", "Bessy", "Buck Danny" en "kapitein Rob" werden veel gelezen. De boeken van Carl May w.o. "Arendsoog" en "de Jongens van Bontekoe" waren mooie jongensboeken welke we kochten bij de boekhandel van Bokhorst op de hoek van de Vierambachtsstraat en de Tidemanstraat. Stripboekjes van de "Onbekende stille met Tonto" en "Dick Bos", de middenvoor "Kick Wilstra" en "Eric de Noorman" waren razend populair. Maar er waren ook verschillende kleine kantoorboekhandels annex uitleenbibliotheken in de wijk. Een ervan was op de hoek van de Burgemeester Meineszlaan en de Van der Palmstraat tegenover apotheek "Krull", en er was er ook een op de Vierambachtsstraat bij de hoek van de Doedesstraat. Ik meende dat boekhandel "de Boeck" op het Burgemeester Meineszplein ook boeken uitleende.

In de vele kranten van toen stonden ook altijd stripverhalen bijvoorbeeld in het "Rotterdams Parool" stonden de strips van "Ketelbinkie" van Wim Meuldijk en "Kapitein Rob" van tekenaar Pieter Kuhn. Wij lazen thuis veel kranten en tijdschriften. Onze dagelijkse krant was: "Het Rotterdams Parool" maar daarnaast ook de "Katholieke Illustratie" en de "Sum Sum Corda" beide katholieke lectuur. Ook damesbladen zoals "Libelle" de "Margriet" en de "Eva" met aan de achterzijde de mooie strip van "Linda Lucardie de vliegende stewardess" van tekenaar Henk Aleman. Ook de "Panorama" en de "Revue" werden veel gelezen. In de kiosk verkocht men toen ook "De Lach", een blad met humor maar ook met "gewaagde" foto's van een beetje blote dames in badpak, .. en daarna zelfs in bikini. Nou, daar keken wij natuurlijk ook wel even naar. Voor je verjaardag kreeg je soms een mooi jongensboek of een mooi stuk speelgoed. Het speelgoed uit de vijftiger jaren was nog niet zo veel bijzonders. Vaak maakten de vaders van hout en triplex een pakhuis of een poppenhuis. Houten speelgoed kwam in die jaren veel voor waaronder auto's, kranen en schepen. Ook bliken speelgoed zoals autootjes, en allerhande ander speelgoed kwam veel voor. En dan natuurlijk de beroemde Engelse "Dinky toys" dat was pas mooi spul. Maar ook elektrische treintjes van "Fleischmann" en "Märklin" waren zeer populair, maar duur! Ook de bekende "Chuko" autoracebanen waren erg populair. En natuurlijk voor de constructeurs onder ons de beroemde "Mecano" constructie dozen, waar je van alles mee kon bouwen. Spellen waren er ook, Kwartetten, "Mikado", "Mens erger je

niet" en "Ganzenbord" om er maar eens een paar te noemen. Knikkeren en tolleren, diabolo, en badminton waren ook in de straat veel gespeelde spelletjes. En natuurlijk een nieuwe echte leren voetbal, nou dat was wat. Een nieuwe cowboyhoed, een paar klapperpistolen en riem met holsters maakten een echte cowboy van je, bijna net als Roy Rogers in de film. Maar we maakten ook ons eigen speelgoed zelf. Blaaspijpen en de hoela - hoep van plastic buis, en een vlieger van latjes doorkijkpapier en touwtjes en strikjes. Wat we ook maakten was een z.g. kijkdoos, een oude schoendoos met in de kopse kant een venster uitgeknipt en met gekleurd doorzichtig papier ervoor. In de doos allemaal uitgeknipte papieren figuren welke samen een verhaaltje vertelden. Bekende speelgoedzaken bij ons waren de firma Boerendonk in de Vierambachtsstraat naast Frans Moret de feestartikelenzaak, de Poppendokter op de hoek van de West - Kruiskade en de Van Speykstraat en natuurlijk Meijer & Blessing aan de nieuwe Lijnbaan. Mooie speelgoedwinkels waren dat. Duur speelgoed was nog schaars het waren de sobere vijftiger jaren. Maar met Sinterklaas met Kerstmis of op je verjaardag dan kreeg je misschien iets van mooi speelgoed, en dat was altijd fijn. Als we thuis waren luisterde we natuurlijk ook naar de radio. Wij hadden zo'n grote "Erres" radio, gemaakt door Van der Heem en verkocht door Stokvis.

Zo herinner ik mij nog de uitgebreide radioreportages tijdens de Watersnoodramp in februari 1953, maar ook de reportages uit Budapest tijdens de Hongaarse Opstand in 1956. Ook het neerstorten van de K.L.M. Constellation "Hugo de Groot" in de Shannon in Ierland met als gezagvoerder Viruly en de verdwijning van de K.L.M. D.C. 6 "Willem Bontekoe" in de Noordzee bij Egmond zijn mij door die radioreportages bijgebleven. Radioprogramma's waar we in de vijftiger jaren naar luisterden waren o.m. : de "Familie Doorsnee" en op de dinsdagavond "de Bonte Dinsdagavondtrein" of "Koek en Ei" en op de donderdagavond het programma "Mastklimmen" met Johan Bodegraven, of de "Snip en Snap" Revue en op de oudejaarsavond naar Wim Kan. Maar op de zondagavond luisterden we bijna allemaal naar de spannende hoorspelen "Paul Vlaanderen" en "Sprong in het heelal". Spannend allemaal want je kon er zelf van alles bij fantaseren. Bijzonder was ook de opening van vliegveld Zestienhoven op 1 oktober 1956 waar we natuurlijk ook vaak naar de vliegtuigen gingen kijken. Je zag trouwens bijna iedere dag die bekende Engelse vrachtvliegtuigen, Bristol 170 MK 31 "Freighter", over onze wijk vliegen op weg naar Engeland met verse bloemen uit Aalsmeer. Er waren in Rotterdam in de vijftiger jaren ook veel beurzen. De "Energie" hal of de "Riviera" hal leenden zich hier uitstekend voor. Heel bekend waren de "Femina" huishoudbeurzen in de "Riviera" hal, maar er waren ook ontelbare konijnen - pluimvee of honden en kattententoonstellingen. We gingen hier dan ook graag naar toe, en als het even kon piepten we hier natuurlijk ook in. De grote tentoonstelling de "E -55" was ook zo'n prachtig en spectaculair evenement. De "E -55" strekte zich uit aan weerszijden van de Westzeedijk, waar nu het Dijkzigt ziekenhuis staat en in het Park. Het bekende Zwitserse restaurant "Chalet Swiss" is toen hier geopend. Ook hier gingen we gereld heen. Op de Parkkade werd in 1958 de grote militaire tentoonstelling de "Paraat" gehouden. Straaljagers en allerlei andere vliegtuigen stonden hier samen met legervoertuigen opgesteld en het publiek keek zijn ogen uit. En natuurlijk gingen we hier ook weer even kijken. Zoals al eerder verteld, we "liepen weg" en ons speelterrein strekte zich steeds verder in de stad uit. Gingen we bij de geopende Mathenesserbrug naar de voorbijvarende schepen kijken, de brugwachter haalde met een hengel met een busje eraan het z.g. "bruggengeld" op, we liepen verder naar het "Macaroniplein" om naar de, over straat rijdende, rangeerlocomotieven en spoorwagens te kijken. Ook liepen we de hele Heemraadssingel af, op het einde hiervan was een klein watervalletje, op weg naar de Coolhaven. Hier was ook altijd wat te zien en te beleven. Verder gingen we dan naar de Parksluizen om naar het "Schutten" van de binnenvaart te kijken en verder door naar het Park. We struinden dan door de bosjes van het Park en dit was altijd prachtig zulke avontuurlijke ondernemingen. Op "De Heuvel" keken we dan naar de, toen nog drukke, havenactiviteiten langs de Parkkade en op de rivier, welke altijd diepe indruk maakten op ons. Soms lagen er grote oorlogsschepen langs de Parkkade afgemeerd helemaal spannend. Wat een tijd daar in die voor ons zo avontuurlijke stad. In de Van Weelstraat waren nog maar weinig auto's te zien, daarom konden we ook zo heerlijk buitenspelen. Ook waren er nog maar

weinig mensen met het nieuwe medium televisie. Maar onze buurvrouw, de weduwe mevrouw Stuu, een heel lieve vrouw met een dochter en een zoon, had wel al heel vroeg zo'n nieuw ding. En ja, dat was wat. Wij, de buurkinderen, mochten 's middags bij haar in de huiskamer naar de T.V. komen kijken. Kinderprogramma's als "Floris" met Rutger Houwer en "Mister Ed, het sprekende paard" en natuurlijk de cowboyserie "Bonanza". Leuk waren ook "Bassie & Adriaan" en "Pipo de clown en Mammaloe". Bekende T.V. omroepsters in die begintijd toen waren Tante Hanny, Karin Kraaykamp, Tanja Koen en Elles Berger. In die periode kwam ook nog het "R.E.M. eiland" voor de Scheveningse kust te liggen met veel T.V. kinderuitzendingen, erg leuk. Leuk was ook naar het circus gaan. Het circus werd gehouden op het koolasveld naast de "Lutusca" bioscoop, waar nu de "Doelen" staat. Mooi was dat en een sensatie zo'n circusvoorstelling. En je mocht ook voor de voorstelling bij de wagens met de wilde dieren kijken. Dat was pas echt mooi. En al lopend door de wijk en ook al wat wijkjes verder kwam je langs de diverse bioscopen. De bekende jongensbioscoop "Rex" zat op het Middellandplein met cowboy - en avonturenfilms. Later werden dat hele andere avonturen! Een kaartje Stalles kostte toen 1.80 gulden!! De "Arena" bioscoop aan de West – Kruiskade, de "Lutusca" weer aan het Kruisplein 200 meter verder. Aan de Nieuwe Binnenweg was de "Capitol" en aan de Oude Binnenweg de "Centraal". In de Gouvernestraat was het theater / bioscoop het "Venster" en de "Lantaarn". Bioscopen waren er genoeg in onze buurt. Bioscoop reclameschilder Leo Mineur schilderde die prachtige filmpanelen welke boven de ingang van de bioscoop hingen, soms prachtige kunststukken, in zijn atelier op het lege veldje tussen de Schiekade en de "Boogjes" bij het N.S. Hofpleinstation. Ook hier op dat braakliggend landje kon je prachtig hutten bouwen en ... "Fikkie steken" met oude verf van Leo Mineur. Later kwamen er in de stad nog vijf bioscopen bij n.l. de "Lumiere" en de "Thalia" en de "Corso" aan de Kruiskade, de "Calypso" aan de Mauritsweg en de "Cinerama" aan de Westblaak vlak naast de muziek café en dancing "De Millers" van Ab de Molenaar. Ook dansscholen waren er genoeg in het Nieuwe Westen en veel, zeer veel cafés, maar daar kwamen wij nog niet in, daar waren we nog te jong voor maar we zagen ze wel. Als jonge jongens zwervend door onze eigen wijk het Nieuwe Westen, maar ook al een paar wijkjes verder. De stad verkennen en overal kunnen spelen dat was pas wat. Vele leeftijdgenoten van mij hebben ongetwijfeld hetzelfde gedaan en beleefd en terugkijkend kunnen we daarom ook alleen maar zeggen: "Wat een formidabele jeugd hebben wij meegemaakt, sober maar vol met avontuur". Of de huidige jeugd dit ook kan zeggen??

Chris Vennix.

[RETURN](#)